

DEPARTEMENTET FOR ARBEIDSTJENESTE OG IDRETT
ARBEIDSTJENESTEN

P.M.

Kaptein Lorange har fått følgende oppgave:

Hvor mange årsklasser det skal til for å samle 25.000 mann under forutsetning av at samfunnslivet skal bli minst mulig forstyrret. Man må derfor gå ut fra at følgende må fritas: Departementenes folk, Politiet, lensmennene med fullmektiger, Ordførere, jernbanens folk, Postvesenets folk, Telegrafpersonell. Av trafikkmessige hensyn må i tjeneste værende buss- og lastebil-sjåførere fritas, likeså folk ved bilreparasjonsverksteder.

Prester, Lærere ? Elektrisitets og lysverker, krafstasjoner.

Likeså må en gå ut fra at tyskerne forlanger fritatt: folk som arbeider ved krigsviktige bedrifter såsom: skipsverf-ter, sementfabrikker, Norsk hydro, aluminiumsverker, Odda, sementfabrikker, alle tyske anlegg med kontorer tyske restauranter, hermetikkfabrikkene m.v.

Likeså alle aktive fiskere og folk ved fryseanleggene, betjening ved bensinanlegg (tanksasjonene). Alle sjøfolk selv om de ikke er i fart.

Resultatet blir at det fortrinsvis bør gå ut over by-befolkningen, hvor man - som i Tyskland - om nødvendig bør lukke unødige kontorer og forretninger. Noe som det også vil berøre sterkt er bøndene - til ubotelig skade for matforsynin-gen. A.T.s befal må også fritas ellers må A.T. innstille.^{m.v.}

En fritagelse av arbeidere i jern og metall vil medføre at en masse kommunister vil bli heime.

Den praktiske gjennomføring må skje ved personlig innkal-ling til hver enkelt mann. Møtestedene og styrken der må de-taljberegnes . De må møte i heldig beliggende tyske leire, hvor politiet foretar oppropet og deretter overlater stryken til tyskerne, som bør ha transportmidler klar for snarest mulig transport ut av landet.

DEPARTEMENTET FOR ARBEIDSTJENESTE OG IDRETT ARBEIDSTJENESTEN

Det hele vil måtte få karakteren av massedeportasjon - kfr. russisk frangangsmåte - og vil visselig sette stemningen på kokepunktet.

En innkalling ved oppslag vilde medføre: Det møter fram en masse som allikevel måtte sendes heim og da vilde nokk mange uberettiget følge med ut og forsvinne. Man fikk heller ikke den nødvendige kontroll og hver enkelt ikke følelsen av at det netop var ham man vilde ha tak i. De vilde derfor lett kunde si at de ikke har sett noe oppslag eller lest noe i avisen om fram møte.

I propagandaen vilde det hete: så langt er tyskerne ikke gått hverken i Holland eller Belgien - og stemningen vilde vel bli endda bittrere på den annen side av Kjølen.

Et spørsmål som melder seg:

Kan tyskerne med ett slag overta ca 25.000 mann som for Øst- og Sørlandets vedkommende fordeles på de forskjellige kystbyer, kan de stille transportmidler til disposisjon for disse folk og anordne en sikker transport, som ikke blir oppsnappet av briterne eller endog angrepet?

En slik tvangsutskrivning vil i overveldende grad øke motstanden mot tyskerne og N.S., så man i høyeste grad måtte frykte alvorlige uroligheter, særlig hvis det skulde settes opp en norsk troppestyrke. Det lempeligste for landets næringsliv og for stemningen vil utvilsomt være å utskrive arbeidskraft, særlig fra byene, ved stegning av overflødige kontorer og sende dem i små porsjoner sydover, med uttrykkelig tilsagn om at de ikke skal settes inn på fronten.

Deutsche Zeitung in Norwegen pekte i sitt nr. 9/2 på den overflødige arbeidskraft i byene.

Om man setter diskenspringere og kontorister og lign. inn i kropslig arbeid vilde dette neppe vekke den norske arbeiderklassens harme.

Skal saken gjennomføres som en masseoppsetning må man først ha greie på: den tyske transportkapasitet, hvor og

DEPARTEMENTET FOR ARBEIDSTJENESTE OG IDRETT
ARBEIDSTJENESTEN

hvor mange de kan motta på hvert av samlingsstedene, hvor de samtidig må overta forpleining og videretransport.

Dessuten må en ha greie på hvilke kategorier skal fritas.

Når dette foreligger kan detaljplanene settes opp og bestemmelse treffes om antall årsklasser m.v. Lister settes opp, innkallingsordrer skrives og sendes.

Politi og lensmenn inskrueres m.v. Man må være klar over at det hele må planlegges i minste detalj for at det skal kunne gå ~~most sannsynliggjort~~.

Det vil derfor bli umulig å holde det hemmelig.

106.
Vedlagte P.M. er skrevet av tidligere stabssjef i Arbeidstjenesten, major Henrik Bjerkelund, som skjøt seg onsdag morgen den 9. mai, 44.

Kaptein L'Orange, som det hentydes til, er Hans L'Orange som fikk stillingen som direktør i Trafikkavdelingen i Marinedepartementet (senere overført til Trafikkdepartementet).

Kaptein L'Orange var flere ganger til konferanse med major Bjerkelund ang. eventuell mobilisering av 25.000 mann. Dessuten var det tale om opplæring av offiserer ved en eventuell krigsskole. Ordet mobilisering ble forøvrig ikke brukt. Ved disse konferansene var ikke Frølich Hanssen tilstede, de foregikk på stabssjefens kontor. Vedlagte P.M. er først kommet for dagen nå.

Oslo, den 20. juni 1945.

Tidligere privatsekretær for sjefen for AT, frk. Dagny Egeberg-Holmsen, ikke medlem av NS, tjenestgjør nå i avviklingsstyret for arbeidstjenesten, forklarer at dette P.M. er funnet blant papirene til stabssjefen i arbeidstjenesten, major Bjerkelund, på hans kontor i AT.

Johs. Gasta